

відновлення довоєнного функціонування, а й поглиблене переосмислення ролі та ефективності ключових інститутів. Формування правової держави в Україні залишається радше стратегічною метою, ніж досягнутим станом, а її реальне забезпечення вимагатиме послідовних і глибоких реформ у політичній, правовій і культурній площинах.

Список використаних джерел

1. Ханстантинов В. О. Політичні інститути і процеси: курс лекцій. Миколаїв: МНАУ, 2017. 144с.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. *Голос України*. 2015. 10 черв. (№ 101). С. 4.
3. Бюджет України під час війни: поточна ситуація, плани та прогнози на наступний рік. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/3790784-budzet-ukraini-pid-cas-vijni-potocna-situacia-plani-ta-prognozi-na-nastupnij-rik.html> (дата звернення: 30.03.2025).
4. «Економічна політика України. Відновлення під час війни». Міністерство економіки розповіло про ключові проекти та пріоритети у роботі. *Міністерство економіки України*. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=8520d965-40e6-410f-9216-c5e34ffc4022&title=EkonomicznaPolitikaUkraini-VidnovlenniaPidChasViini> (дата звернення: 30.03.2025).
5. Національна стратегія доходів до 2030 року: схвалена розпорядж. Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1218-р. *Офіційний вісник України*. 2024. № 11. С. 722.

Кирилюк Яна

Здобувач другого рівня вищої освіти
кафедри політології політології та державного управління.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
(керівник проф. Ірина Мацишина)

ФЕНОМЕН ВПЛИВУ КООПЕРАЦІЇ МЕДИЧНИХ ЛАБОРАТОРІЙ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ЗДОРОВ'Я НА ЯКІСТЬ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ

Лабораторна діагностика виступає важливим складником сучасної медицини, оскільки вона сприяє своєчасному виявленню та моніторингу різних захворювань, а також покращує ефективність лікування. В Україні існує значний нереалізований попит на лабораторну діагностику, про що свідчать дані компанії Сінево, однієї з провідних приватних лабораторій.

За даними Миколи Скавронського, заступника генерального директора лабораторії «Сінево Україна», «у 2024 році «Сінево» приєдналося до програми медичних гарантій ПМГ, що дозволило тисячам пацієнтів отримувати безкоштовні аналізи» [2]. Дві третини пацієнтів, котрі отримали електронне направлення в рамках ПМГ минулого року, були новими клієнтами, які раніше не користувалися лабораторними послугами приватних лабораторій. Це свідчить про поліпшену доступність послуг та залучення нових осіб, зокрема тих, хто не міг дозволити собі платні аналізи або не мав можливості звернутися до приватних медичних установ.

У 2024 році лабораторія "Сінево" виконала понад 3,1 мільйона тестів для 463 тисяч пацієнтів, які звернулися більше ніж півмільйона разів. Загальна вартість досліджень за ринковими цінами склала приблизно 528 мільйонів гривень, проте компенсація від НСЗУ становила лише 44 мільйони гривень. Це свідчить про те, що лабораторія виконала послуг на понад 200 мільйонів гривень більше, ніж отримала у вигляді компенсацій, тобто у п'ять разів більше. Це яскравий приклад розриву між реальним обсягом запропонованих послуг та механізмами їх фінансування.

Проте, є низка проблем у фінансуванні лабораторних послуг. Серед них – це неефективна система фінансування приватних лабораторій, яка заснована на фіксованих тарифах, що призводить до серйозних наслідків. Недостатнє фінансування, спричинене невідповідністю тарифів реальному обсягу послуг, та відмови в оплаті через помилки в призначеннях і класифікації аналізів, ставлять під загрозу фінансову стійкість лабораторій. Це, в свою чергу, може негативно вплинути на якість діагностики та доступність лабораторних послуг для населення.

Ключові фактори, що стримують реалізацію потреби в лабораторних дослідженнях:

- економічна недоступність: багато пацієнтів не можуть дозволити собі платні аналізи, а безкоштовні послуги в державних установах є або важкодоступні, або надаються неякісно. Це призводить до того, що значна частина населення ігнорує необхідність лабораторної діагностики;
- неефективне фінансування в рамках Програми медичних гарантій (ПМГ) як обмежені квоти та низькі тарифи, встановлені Національною службою здоров'я України (НСЗУ). Вони не покривають фактичні витрати приватних лабораторій. Це створює фінансові труднощі для лабораторій та зменшує їхню зацікавленість у розширенні доступу до послуг;
- технічні та бюрократичні перешкоди: помилки в документах,

повторні призначення аналізів, некоректна класифікація досліджень (наприклад, віднесення до неоплачуваних "споріднених" тестів) призводить до відмов у відшкодуванні навіть за надані послуги;

- відсутність злагодженої взаємодії у вигляді недостатньої координації між лікарями, лабораторіями та НСЗУ, ускладнює процес призначення та оплати необхідних аналізів, обмежуючи можливості пацієнтів отримати повний спектр діагностичних послуг.

Тому участь приватних лабораторій у Програмі медичних гарантій (ПМГ) значно розширює можливості для населення щодо отримання лабораторних послуг. Особливо це важливо для соціально вразливих груп, які раніше стикалися з перешкодами у вигляді високої вартості аналізів або відсутності лабораторій у їхньому регіоні. Завдяки ПМГ, ці люди отримують доступ до необхідної діагностики. Це, в свою чергу, позитивно впливає на якість медичної допомоги, оскільки лікарі можуть призначати більш широкий спектр лабораторних досліджень для встановлення точного діагнозу. Проте, існують ризики, пов'язані з недосконалістю механізмів оплати та контролю. «Держава все ще не розуміє реальних потреб у лабораторній діагностиці, а співпраця з НСЗУ супроводжується численними труднощами через низькі тарифи та відсутність чітких правил» [2]. Якщо приватні лабораторії не будуть належним чином стимулюватися та контролюватися, це може призвести до зниження їхньої зацікавленості у впровадженні інновацій та підвищенні якості надаваних послуг.

Які можуть бути шляхи розвитку системи та рекомендації щодо їх реалізації?

- Інерційний сценарій (збереження поточного стану): цей варіант несе в собі ризик посилення фінансової нестабільності системи та, як наслідок, зниження якості надаваних лабораторних послуг.

- Реформування фінансової моделі: необхідно розробити та впровадити більш гнучку систему тарифоутворення, яка б адекватно відображала фактичний обсяг виконаної роботи та враховувала специфіку різних видів лабораторних досліджень.

- Вдосконалення системи моніторингу та контролю якості: для запобігання технічним помилкам, зловживанням та забезпечення належної якості послуг, необхідно створити ефективну систему моніторингу та контролю на всіх етапах.

- Розширення співпраці з приватними лабораторіями: для підвищення якості та доступності лабораторних послуг, важливо розвивати

партнерські відносини між НСЗУ та приватними лабораторіями, залучаючи до цього процесу профільні асоціації для розробки взаємовигідних стратегій.

Залучення приватних лабораторій до Програми медичних гарантій (ПМГ) показало, що в Україні є велика можливість зробити лабораторну діагностику більш доступною для населення, але ця можливість ще не реалізована повною мірою.

Для того, щоб приватні лабораторії могли стабільно та якісно надавати послуги в рамках ПМГ, необхідно значно покращити систему їх фінансування та контролю з боку держави. Для максимального використання можливостей лабораторної діагностики з метою покращення здоров'я українців, необхідно налагодити чітку, адаптивну та дієву співпрацю між державою та приватними лабораторіями.

Список використаних джерел

1. Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році. Постановою Кабінету міністрів України від 24 грудня 2024 р №1503. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1503-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення: 12.02.2025).

2. Пресконференція «Приватна медицина в Україні: три роки війни та подальші виклики». Виступ Миколи Скавронського. Асоціація медичних закладів України. URL: <https://www.apmi.com.ua/events/privatna-medicina-v-ukrayini-tri-roki-viyni-ta-podalshi-vikliki-2> (дата звернення: 30.01.2025).

Маєвська Марія

Здобувач першого рівня вищої освіти
кафедри політології політології та державного управління.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
(керівник проф. Олена Чальцева)

РОЗВИТОК МОЛОДІЖНИХ РАД УКРАЇНИ ПІД ВПЛИВОМ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Після 2014 року, коли Україна підписала Угоду про асоціацію з ЄС, євроінтеграційний курс держави відчутно позначився на молодіжній політиці. Європейський Союз та Україна домовилися тісно співпрацювати в сфері